

Az elmúlt év őszén Salzburgban tartott morálteológus-kongresszuson Martini bíboros sajnálkozását fejezte ki, hogy az egyházi média világában a mondanivalót gyakran a püspökök megnyilatkozásaira redukálják. Pedig az egyház élete mindenekelőtt az egyházi kisközösségekben, csoportokban, a fiatalok mozgalmában zajlik. Mindezt a média még mindig nem elégségesen tárja a nagyobb egyházi nyilvánosság elé.

Európai szemmel,
1993, 54.

Sajgó Szabolcs atya következő megjegyzését, teljes mértékben magamévá teszem (talán mondhatnám azt is, hogy magunkévá tehetjük): „A magyar katolikus egyház létkérdése, hogy legyen olyan fóruma, ahol mindenkit meghallgatnak, ahol mindenki mindenkiről és mindenről elmondhatja véleményét, legyen az akár elmarasztaló is.”

Ehhez kapcsolható Seregély érsek úrnak a közelmúltban elhangzott kijelentése: „Ne ijedjünk meg, ha hibáinkat szóvá teszik, a kritika terhét is viselnünk kell”.

Míndehhez záró gondolatként csak annyit tehetnék hozzá: Szükségünk van a nyílt, szabad, őszinte beszédre. Szóbeli és írásos beszédkultúránk nem kerülheti el olykor a kontroverziákat sem, nem nélkülözheti a civilkurázsit. Fel kell végre oldanunk belső görceinket. A katolikus sajtó munkatársainak, a sajtó katolikus közreműködőinek küldetésük van — az egyházban és a társadalomban egyaránt.

VÁRSZEGI ASZTRIK

Keresztény szabadság

Született 1946-ban Sopronban. Tanulmányait a Hittudományi Főiskolán, majd az ELTE történelem—magyar szakán folytatta. 1964-ben belépett a bencés rendbe, jelenleg a rend pannonhalmi főapátja.

Egyszerű megközelítéssel szeretnék arról a valós gondról szólni, miért nehéz a párbeszéd, mi lehet az oka sokrétű, kölcsönös értetlenségünknek, és hogy azoknak, akik akár az egyház vezetésében, akár a médiumok különféle területein az információk továbbadásáért, a híradásért felelősek, mit kellene, mit kell tenniük, hogy az „ügyet”, az egyház „ügyét” hitelesen szolgálják.

Sokrétű és bűnnel terhelt világunkban és közvetlen környezetünkben Isten Szava tiszta és egyszerű: Isten IGEN-je öltött testet Jézus Krisztusban. Ez az ISTENI IGEN válsághelyzetbe hozta a világot és azóta is azt teszi, ahol ezt komolyan veszik, ahol őszintén figyelnek rá. A világ megkötöttségei között az ember kettős szabadság vonzásában él, és kettős erőterben kell döntéseket hoznia. Van a világnak szabadsága és van Jézus Krisztusnak szabadsága. Ez teszi a keresztény életet is nehezzé. Egyfajta belső aktivitásra van szükség: tájékozódásra, odafigyelésre, mérlegelésre, érzékenységre, majd pedig bátorságra, hogy időnként mások ellenére is vállalni merjen döntéseket. Ez nem történik mindig a megszokottság, a

konvenciók, még egyházi konvenciók vonalában sem. Isten Szentelke ezáltal is épít, vezet, szolgál.

Az ember nem elszigetelt, hanem párbeszédese létmódra alkotott élőlény. Párbeszédet folytat saját lelkével, a lelkiismeretében szóló isteni hanggal, környezetének jelzéseivel, embertársaival. Az tud igazán és helyesen párbeszédet folytatni, kommunikálni, akinek rendezett viszonyulása van önmagához, embertársaikhoz, környezetéhez és Istenével. A Végtelen erőterében és vonzásában meri kimondani örömét és bánatát, sikereit és bűneit, bizonytalanságát és biztonságát. Ennek háttéréből mer szót emelni, elégedetlenségét is kifejezni. Van viszonyítási pontja, szabadsága és bátorsága. Hitből beszél, és ez a hit nem csak az isteni jót, ajándékot és szépséget látja meg a világban és az egyházban, a közösség és az egyes ember életében, hanem a hiányt, a bűnt és a mulasztást is. A zsoltáros szavaival: hittem és ezért szólok. Beszédében, sokszor „kemény beszédében” az az elégedetlenség és fájdalmas tapasztalat ölt testet, amely rejtetten, talán első hallásra furcsának tűnik, a megváltásba vetett hit. Megváltatlan létünk megváltás után sír és sóhajt. Lázadunk, mert Jézus Krisztus óta már mindennek jobbnak, igazabbnak, tisztábbnak kellene lennie, és nem és nem, mindig ugyanabba az emberi korlátoltságba, tehetetlenségbe és hitetlenségbe, keményszívűségbe botlunk.

Miért fontos ezt így megközelíteni? Mindannyiunknak, az egyház közösségének is tanulnia kell folytonosan. Tanulni kell a keresztény szabadságot, tanulni kell a bátor, az építő szót, de a szeretetben és a másik tiszteletében kimondott kemény, kritikus szót is. Ezek az ellentétesnek látszó fogalmak a keresztény bölcsesség kohójában nem jelentenek szükségszerűen feloldhatatlan és egymást kizáró valóságokat. A keresztény bölcsesség olyan többdimenziós látásmód, amelyben megtalálhatók az előbb említett ellentétek: az igazság nem torzul az elhallgatás révén, és a szeretet nem válik alkalmatlan csúsztatássá vagy netán hamis tükörré, amely éppen a valóságot fedi el. Sokszor úgy írunk és úgy beszélünk, hogy szavaink csak arra valók, hogy gondolatainkat elfedjék és ne engedjenek közelebb jutni az igazsághoz és a valósághoz. Ritka az egyszerű, a dolgok rendjét és bensejét kimondani akaró szó. Ennek gyökere, és meggyőződésem szerint ezért nehéz a párbeszéd — és ezzel az első felvetett kérdésemre akarok választ keresni —, a hitetlenség és az enélkül is meglévő, de ebből is fakadó félelem. Szavaink, kifejezéseink, lejárt nyelvi kliséinkhez való ragaszkodásunk mögött félelem és hitetlenség húzódik. Ezt bevallani nagy őszinteségre és bátorságra van szükségünk. Írástudókká és farizeusokká lettünk, és ezt az életmódot oly emelt, művészi fokon tudjuk képviselni, hogy a végén már magunk is hiszünk benne. Csak azt nem akarjuk észrevenni, hogy szavunk, írásaink ezért gyengék, ezért döglött kovász, ezért hatástalanok. Nem úgy nyilatkozunk és nem úgy hallják meg az emberek mon-

danivalónkat, ahogy Jézus hallatán megjegyzték: úgy beszél, mint akinek hatalma van, és nem úgy, mint az írástudók.

Ez a hitetlenség és félelem aztán már azt sem teszi lehetővé, hogy a másikat meghallgassam, hogy feltételezzem, jót akar. Ebből jön aztán a megbélyegzés, félremagyarázás.

Engedjenek meg egy saját tapasztalatot említő kitérőt. A bántás szándéka nélkül mondom el. Egy korábbi nyilatkozatomat idézi egy magát katolikusnak mondó lapunk. Egy kiragadott mondatomat különféle indulatok és tónusok közepette csúri-csavarja. Miután már bosszantott szavaim félremagyarázása, csupán annyit írtam nekik: barátaim, ha valamit nem értenétek, kérdezzétek meg azt, aki mondta; ez a legegyszerűbb út a valóság megismeréséhez. De talán pontosan ezt nem akarták.

Egyházi egymást meg nem értésünknek további oka az az eszmezavar, amely az egyházzal, annak lényegéről, Jézus Krisztus és övéinek küldetéséről bennünk van. Ha nem „lélekben és igazságban”, hanem netán intézményekben, ha nem „kegyelemben”, hanem „hivatalban”, méltóságokban és rangfokozatokban, társadalmi elismerésekben gondolkodunk, netán presztízsből és pénzben, akkor igazán nehéz a helyzetünk. Ezért közös feladat egyházunkban: tanulnunk kell: meg kell ismernünk Jézus Krisztus lelkületét, az egyházat és küldetését, azt a módot, ahogy az evangéliumi igazságot képviselnünk kell. Tanulnunk kell a megkülönböztetés módját és kérnünk kell ajándékát, csak így tudjuk a lényegest a lényegtelenről megkülönböztetni. Akkor minden emberi gyengeség és ellentmondás közepette fel lehet csillantanunk embertársaink előtt a hit, remény és szeretet hamisítatlan értékeit; pontosan emberi szürkeségünkben, bűneink ellentmondásossága közepette ragyog fel Isten Országának közöttünk és bennünk való ereje. Itt és így mutatkozik meg, hogy az erő az erőtlenségben tapasztalható meg, hogy nem mi üdvözítjük magunkat önigazoló tetteinkkel, hanem Isten üdvözít bennünket.

Ha a „katolikus” jelzőt használjuk egy szövetség, jelesen az újságírók társasága, szövetsége előtt, akkor ezek a gondolatok irányadók és fontosak.

Ha kereszténynek és katolikusnak mondjuk magunkat, akkor egy egyházban, Jézus Krisztus egyházában vagyunk és a fentebb elmondottak érvényesek ránk. Felelősségünk a Jézus Krisztusban nekünk ajándékozott igazságért igen nagy. Egy keresztény ókori szerzetesbölcsessel fejezem be mondandómat: ne akarjatok tanítók lenni, tanuljatok a keresőktől és tanulni akaróktól!